

(/)

 (/) > Diverse (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84>)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Den korte historie om England

← Forrige artikel (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84/naar-staten-er-far-og-mor>)

Den korte historie om England

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 1142

Del artikel: ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84/den-korte-historie-om-england)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84/den-korte-historie-om-england](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84/den-korte-historie-om-england))

(<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på [http://www.historie-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84/den-korte-historie-om-england)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84/den-korte-historie-om-england](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84/den-korte-historie-om-england))

([http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84/den-korte-historie-om-england&title=)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84/den-korte-historie-om-england&title=](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84/den-korte-historie-om-england&title=))

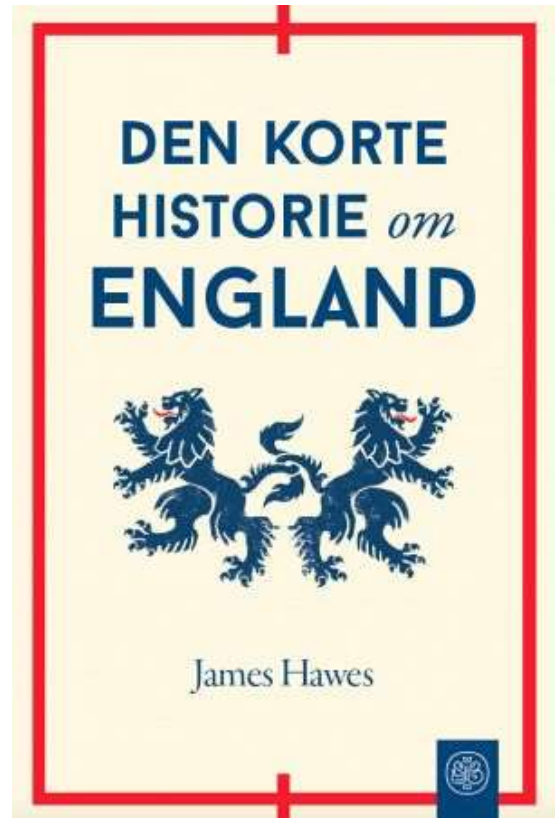
James Hawes

Den korte historie om England

Oversat af Anders Juel Michelsen

Svane & Bilgrav 2021, ix + 299 sider. 249 kr.

Den største statsdannelse på øhavet vest for Jylland har siden 1801 heddet "Det forenede Kongerige af Storbritannien og Irland" (fra 1953: Nordirland, efter Den irske Fristat havde erklæret sig for en selvstændig republik). Alligevel har de fleste danskere – herunder nok også de fleste historikere – kaldt statsdannelsen for England, selv om England faktisk ikke har eksisteret som en selvstændig stat siden 1707, hvor kongeriget England-Wales indgik i en union med kongeriget Skotland. Det har historikere med anglofile tendenser så brokket sig over regelmæssigt i snart mange år, men faktisk er danskere her i godt lokalt selskab, for på de britiske øer har "England" også ofte været brugt som samlebetegnelsen for hele molevitten. Det giver James Hawes et bud på forklaring på: "Grunden til, at folk kunne tale i flæng om UK, England eller Storbritannien, var, at ingen personer af betydning gik op i det" (s. 174). Den samlede statsdannelse på øerne, der blev skabt 1707 og fuldbyrdet 1801, var nemlig "en helt igennem elitær konstruktion". Det er en af de centrale påstande i James Hawes' ikke blot korte, men også pointerede, ofte polemiske, tit tankevækkende, men først og fremmest underholdende historie England – at Hawes, der er uddannet litterat, har en fortid som forfatter af romaner af satirisk tilsnit fornemmes tydeligt, men på den gode måde.

Hawes' fremstilling af godt 2.000 års historie bæres af to hovedteser. For det første har England/øhavets historie udspillet sig som en modsætning mellem Nord og Syd, hvor syden omtrent hele perioden har været dominerende. Det skyldes geografi, geologi og klima, men også historien: det syd, der har været magtens og rigdommens centrum, er den del af England, som romerne koloniserede, og kun i en kort periode under den industrielle revolution og to korte perioder med Labour-regeringer efter 1945 udfordredes sydens dominans. Den vigtigste og stort set stabile geografiske grænselinje har været floden Trent. Denne tese er helt parallel til Hawes' læsning af tysk historie i Den korte historie om Tyskland, der udkom på dansk i 2019. (Anmeldt på [historie-online.dk \(/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945/den-korte-historie-om-tyskland\)\)](http://historie-online.dk (/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945/den-korte-historie-om-tyskland))) Her hedder floden blot Elben, men også her er det romerne, der sætter rammerne for den kulturgeografi, der har domineret tysk historie lige siden.

Hawes' anden tese må også siges at høre hjemme i kassen, vi kalder deep historie, selvom den kun rækker tilbage til 1100-tallet. Den går ud på, at den sydlige, herskende elite grundlæggende altid har været åben for talent og ressourcer (fx rige handelsborgere og kompetente søofficerer). Åbenheden har dog haft sin klare grænse: nyt talent var velkomment, men skulle tilpasse sig elitens normer: "Ligesom saksiske selvejerbønder assimilerede sig og efterlignede deres normanniske lensherrer i 1100-tallet, fornægtede engelske industrialister og næringsdrivende i 1800-tallet deres egen baggrund og blev gentlemen, der levede på landet" (s. 206), og Hawes peger meget fint på, hvordan Harry Potter universet blot er en nutidig lovsang til denne forestilling om en stærk elite, der er åben for talent – hvis altså talentet indordner sig (s. 275).

Ingen af teserne er nye. Den historiske tradition for assimilering af nye grupper i eliten indgår i variationer i mange fremskridtsorienterede versioner af britisk historie (The Whig-interpretation, som den kaldes i sin klassiske form). Analysen af, hvordan industrialister blev til gentlemen og følgerne heraf, kan man læse i mange flere detaljer i Martin Wieners spændende, men også med rette omdiskuterede English culture and the decline of the industrial spirit 1850–1980 (1981), mens Nord-Syd

skellet er blevet fremhævet i talrige analyser af det britiske samfunds særlige kendetegn, i hvert fald siden 1930'erne. Men det må indrømmes, at vi her får dem præsenteret med en energi langt ud over, hvad man normalt møder i historiske fremstillinger.

På den anden side vil de fleste historikere være skeptiske over for lange eller "dybe" forklaringer, som ender med at få næsten deterministisk karakter. Det er heller ikke svært at slå ned på steder i fremstillingen, hvor det går for stærkt (fx får vi ikke nogen god forklaring på hvorfor London/Syden udviklede fra 1600-tallet sig til internationalt handels- og finanscentrum – s. 153), og andre steder læses litteraturen på samme måde som Askepots søstre prøver sko ("De to nationer", som Disraeli skrev om i romanen Sybil (1845), er i Hawes' udlægning "fattige og rige, saksere og normanner, Nord og Syd". I Disraelis roman er det kun den første af de tre modsætninger, det handler om). Man kan også lade sig irritere af illustrationer, der er så små og gnidrede, at man helst havde været dem foruden – eller de mange tekstbokse, hvor der citeres fra kilder eller faglitteratur – godt nok med navns nævnelse men uden at give læseren en chance for at vurdere ophavspersonernes autoritet (de kommer, kan det afsløres, fra alle hylder fra værker af faghistoriske koryfæer som Christopher Hill til Ed West og hans serie med den rammende titel, A Very, Very Short History of England).

Men man kan i stedet vælge at fryde sig over en bog, hvor det vrir med skarpe formuleringer og pointer. Her skal blot nævnes et par eksempler. Det første engelske imperium og den første udvandring i 1600-tallet sammenfattes fint således: "Det engelsktalende imperium opstod, fordi livet [i England] var blevet for surt for de jævne englændere" (s. 134). En anden virkelig god pointe er påpegningen af, hvordan slavehandlen – the middle passage i trekantshandlen – var helt konkret usynlig i England (s. 166), og på samme side samles den klassiske historiske debat om arbejderklassens levevilkår under den tidlige industrielle revolution imponerende op med påpegningen af de lange og mange arbejdsdage, men også at der var tale om et forholdsvis let, indendørsarbejde, der var mindre kaloriekrævende, "så deres dage blev kemisk reguleret af nye importerede appetitdæmpere, levnedsmiddelerstatninger og opstrammere: rom, tobak, te, kakao, kaffe og raffineret sukker". Mon ikke E.P. Thompson smiler i sin socialhistoriske himmel? Hawes påpeger også overbevisende, hvordan sprog og kultur har tjent og tjener som elitens eksklusionsstrategi og førte til, at jævne englændere bedre forstod amerikanske filmstjerner end deres egne ledere (s. 228). Hans argumentation for, at den moderne politiske populisme blev født af ærkekonservative Enoch Powell i 1968 i hans korstog mod indvandring og blev ført videre af Labour i 1970'erne, da partiet valgte folkeafstemninger frem for det repræsentative demokratis ansvarlighedskultur er også værd at tænke over. Det samme gælder grundlæggende den engagerede skildring af tiden efter 1945. Her er kritikken af den politisk herskende klasse hvas – hvad enten det gælder gamle One Nation konservative, Old og New Labour eller det konservative ikon Thatcher. Hende mener Hawes ikke var så engelsk endda – selv om den pointe bl.a. kræver, at han anfører titlen på Thatchers helt, F.A. von Hayeks manifest, The Road to Serfdom (1944), på tysk – østrigske Hayek skrev det nu på engelsk som en advarsel mod socialismen til de briter, han opfattede som sine landsmænd efter 13 år som professor på London School of Economics). Ikke mindst giftigt er portrættet af den elitære superpopulist Alexander Boris de Pfeffel Johnson, der i Hawes' tolkning gik i spidsen for ødelæggelsen af Det konservative Parti og i stedet satsede på at forene så meget af Nord og Syd, at magten over England (men uden Skotland, og måske også Nordirland) vil være sikret til evig tid.

Det sidste har Hawes ikke tiltro til. Det overrasker ikke, når man har læst hans veloplagte portræt af den lange engelske historie. Det kan varmt anbefales – også til at blive uenig med.

[Historie-online.dk, den 9. juni 2021]